

MALTA

QORTI TA' L-APPELL

**S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO**

**ONOR. IMHALLEF
ANTON DEPASQUALE**

**ONOR. IMHALLEF
ALBERT J. MAGRI**

Seduta tas-6 ta' April, 2006

Appell Civili Numru. 2069/1995/1

Joseph u Anna konjugi Portelli

v.

Edrichton Holdings Limited u b'digriet tat-3 ta' Frar, 2000, il-gudizzju gie trasfuz f'isem "Domino Holdings Limited", "P.A.P.S. Limited", "Razzett I-Abjad Limited", "Clover Holdings Limited", "Edrichton Estates Limited" u "One sixth (Investments) Limited"

Il-Qorti:

Preliminari

B'citazzjoni prezentata quddiem il-Prim Awla tal-Qorti Civili fit-30 ta' Novembru, 1995 l-atturi ppremettew illi huma dahlu f'konvenju fl-10 ta' Awissu 1995 liema konvenju kien gie redatt quddiem il-Nutar Anthony Gatt fejn is-socjeta` konvenuta intrabtet u obligat ruhha li tikkoncedi lill-attur b'enfitewsi perpetwa l-fond Plot 20, f'Bugibba limiti ta' San Pawl kif ahjar deskritt fl-anness konvenju esebit bhala Dok A u dan versu l-prezz, pattijiet u kundizzjonijiet hemm miftiehma; illi l-atturi in effetti hallsu bhala depozitu s-somma ta' tnejn u tletin elf sitt mija u sebghin lira Maltin (Lm32,670); illi l-kontraenti f'dak il-konvenju ddecidew li jirrexindu l-istess u in effetti dahlu fi skrittura appozita fit-28 ta' Novembru 1995, liema skrittura tinsab hawn annessa bhala Dok B; illi fl-imsemmija skrittura, il-partijiet intrabtu u obligaw ruhhom li jirrifondu lura s-somma ta' Lm32,670; illi in effetti l-atturi hadu biss lura s-somma ta' Lm20,000 u konsegwentement is-socjeta` konvenuta ghad baqghalha x'tirrifondi s-somma ta' Lm12,670; dan premess l-atturi talbu li dik il-Qorti:-

1. Tiddikjara li s-socjeta` konvenuta hija debitrici versu l-atturi fis-somma ta' tmax-il elf sitt mija u sebghin lira Maltin (Lm12,670) bilanc minn somma akbar rapprezentanti din is-somma, depositu mhallas fuq konvenju ta' subenfitewsi.

2. Tikkundanna s-socjeta` konvenuta thallas s-somma ta' tmax-il elf, sitt mija u sebghin lira Maltin (Lm12,670) lill-atturi.

Bl-ispejjes u s-socjeta` konvenuta ingunta in subizzjoni.

B'nota pprezentata fid-19 ta' Gunju 1996 s-socjeta` Edrichton Holdings Limited eccepjet:-

1. Illi l-ammont reklammat mill-atturi mhux dovut mis-socjeta` konvenuta stante ricevuta ghas-saldu skond skrittura tat-28 ta' Novembru, 1995;

2. Illi l-atturi ma jistghux jippretendu li jaghmlu prova kontra l-iskritt qabel ma jattakkaw l-istess bhala simulat.

B'nota pprezentata fl-10 ta' Mejju, 2000 is-socjeta` Clover Holdings Limited eccepjet illi mhix il-legittimu kontradittur tal-atturi, stante li wara d-divizzjoni tas-socjeta` Edrichton Holdings Limited l-art in kwistjoni ma' gietx assenjata lilha, izda lil socjeta` ohra bl-isem Domino Holdings Limited.

B'nota pprezentata fid-9 ta' Ottubru, 2000 is-socjetajiet Razzett I-Abjad Limited, Edrichton Estates Limited u One Sixth (Investments) Limited, P.A.P.S. Limited u Domino Limited eccepew

1. Illi l-eccipjenti kollha hlief ghall-Edrichton Estates Limited qeghedin izommu fermi l-eccezzjonijiet gia` sollevati mis-socjeta` Edrichton Holdings Limited ta' liema huma s-successuri fil-kwota ta' zewg terzi billi ghat-terz l-iehor tal-passiv issuccediet is-socjeta` Clover Holdings Limited;

2. Illi Edrichton Estates Limited ma hija bl-ebda mod responsabbli ghall-ammont in kwistjoni mhux biss ghaliex Edrichton Holdings Limited ma kenitx responsabbli imma anke billi ma ssuccedietx fil-ammont ta' dan il-passiv.

Fl-udjenza tat-30 ta' Ottubru, 1997 inghata s-segweni provvediment mill-Qorti ta' l-ewwel istanza u dana b'referenza ghan-nota prezentata mis-socjeta` Edrichton Holdings Limited fis-27 ta' Ottubru, 1997 ma' liema gew annessi affidavit ta' Anthony Demajo u ta' Pascal Demajo.

"Il-Qorti:

Rat in-nota;

Rat illi l-kawza hija differita sabiex jinghata provvediment u ghalhekk ma hux il-kaz li f'dan l-istadju jitressqu aktar provi. Tordna li d-dokumenti esebiti b'din in-nota jitnehhew mill-inkartament."

B'digriet tas-26 ta' Ottubru, 1998 il-Prim Awla tal-Qorti Civili cahdet it-talba tas-socjeta` konvenuta sabiex jitnehhew mill-inkartament tliet *affidavits*, ta' Joseph Portelli, Edward Portelli u Anna Portelli rispettivament, esebiti b'nota tad-9 ta' Lulju 1997.

Ikun utili, anke billi qed isir appell minn dan id-digriet, li jigi riprodott, in toto, l-istess digriet. Hemm jinghad hekk:

"Dan il-provvediment huwa dwar talba tas-socjeta` konvenuta sabiex jitnehhew mill-inkartament tliet affidavits, ta' Joseph Portelli, Edward Portelli u Anna

Portelli rispettivament esebiti b'nota tad-9 ta' Lulju 1997. Is-socjeta` konvenuta qiegghda taghmel din it-talba ghax qiegghda tghid li l-*affidavits* huma mahsuba biex jaghmlu prova kontra l-miktub.

“Il-kitba msemmija mis-socjeta` konvenuta hija skrittura tat-28 ta' Novembru 1995, li tirreferi wkoll ghal skrittura ohra tal-10 ta' Awissu 1995.

“Il-kawza saret ghax l-atturi jridu jiehdura flus li hallsu fuq konvenju akkont tal-prezz tal-bejgh, billi dak il-konvenju kien thassar bil-ftehim tal-partijiet u sar ftehim iehor li l-atturi jiehdura flushom lura. Fil-fatt minn tnejn u tletin elf sitt mija u sebghin lira (LM32,670) hadu lura ghoxrin elf lira (LM20,000) biss, u ghalhekk qeghdin jitolbu li jiehdura l-bqija, li jigu tnax-il elf sitt mija u sebghin lira (LM12,670).

“Is-socjeta` konvenuta ressqet l-eccezzjoni li l-iskrittura li biha sar il-ftehim li hassar il-konvenju fiha ricevuta ghas-saldu, u ghalhekk l-atturi ma ghandhom jiehdura xejn. Ressqet ukoll l-eccezzjoni li l-atturi ma jistghux jaghmlu prova kontra l-miktub qabel ma jwaqqghu l-kitba minhabba simulazzjoni.

“It-tliet *affidavits* meritu ta' dan il-provvediment huma mahsuba biex juru li, minkejja dak li tghid l-iskrittura, fil-fatt l-atturi ma rcevewx il-flus kollha. Billi dawn l-*affidavits*, ghalhekk, jixhdu kontra l-miktub, is-socjeta` konvenuta qiegghda tghid li ma humiex ammissibbli ghax *contra scriptum testimonium non scriptum non fertur*.

“Il-fatti rilevanti huma dawn:

“Fl-10 ta' Awissu 1995 il-partijiet intrabtu b'konvenju li s-socjeta` konvenuta tbigh beni immobbli lill-atturi, u l-atturi hallsu tnejn u tletin elf sitt mija u sebghin lira (LM32,670) akkont tal-prezz. Wara, izda, il-partijiet ftiehm li jhassru l-konvenju, li jinhallu mill-obbligazzjonijiet taghhom, u li l-atturi jiehdura flushom lura. Ghalhekk saret skrittura ohra fit-28 ta' Novembru 1995 u din l-iskrittura *inter alia* tghid hekk:

“In view of this resolution and rescission the company *Edrichton Holdings Limited* declares that it is refunding to the said appearers Joseph Portelli and his wife Anna Portelli who jointly receive the above-mentioned sum of thirty-two thousand six hundred and seventy Maltese liri (LM32,670) and which sum is being paid to them as to six hundred and seventy Maltese liri (LM670) in cash and the balance of thirty-two thousand Maltese liri (LM32,000) by means of two bank drafts issued by *Mid-Med Bank Limited*, Saint Paul’s Street, Saint Paul’s Bay Branch, and bearing number zero zero eight six zero five (008605) for the sum of twenty thousand Maltese liri (LM20,000), and the other bearing number zero zero eight six zero nine (008609) for the sum of twelve thousand Maltese liri (LM12,000) and both bank drafts bearing today’s date and for which total sum the said spouses Portelli tender due receipt.

“Is-socjeta` konvenuta qiegħda tghid li din hija ricevuta għall-hlas ta’ dak kollu li kellhom jiehdu l-atturi, u li ma tistax tingieb xiehda kontra dan.

“Il-qorti ma taqbilx mas-sottomissjoni tas-socjeta` konvenuta, għal zewg ragunijiet:

“L-ewwel nett, l-estratt mill-iskrittura tat-28 ta’ Novembru 1995 ma hux ricevuta għas-saldu tad-dejn: huwa ricevuta tal-hlas ta’ sitt mija u sebghin lira (LM670) fi flus kontanti, li huma hlas tassew, u ricevuta għal assenji bankarji li, billi ma għandhomx valuta legali¹, ma humiex hlas izda biss wegħda ta’ hlas. Għalhekk, safejn iridu jagħmlu prova li wiehed mill-assenji ma ssarrafx, l-iskrittura ma zzommx lill-atturi milli jagħmlu dan.

“It-tieni raguni hi li r-regola *contra scriptum* ma hix wahda assoluta, u eccezzjonijiet għal din ir-regola nsibuhom mhux biss fejn ikun hemm allegazzjoni ta’ simulazzjoni:

¹ Ara art. 42 ta’ l-Att dwar il-Bank Centrali ta’ Malta, Kap 204

“Ghall-massima *contra scriptum testimonium non scriptum non fertur* huma ammessi certi eccezzjonijiet, bhal fil-kaz fejn irid jigi pruvat: (1) li kien hemm simulazzjoni; (2) li kien hemm vizzju tal-kunsens; (3) li kien hemm zball fl-iskrittura; (4) li kien hemm xi fatt incidentali jew accessorju li jkun inkonciljabbli ma' l-iskrittura; jew (5) bi skop ta' elucidazzjoni ta' xi punt oskur jew ambigwu.²

“Fil-kaz tallum hemm allegazzjoni dwar “fatt incidentali jew accessorju li jkun inkonciljabbli ma' l-iskrittura” u l-atturi jistghu jgibu xiehda dwar din l-allegazzjoni taghhom.

“Ghal din ir-raguni t-talba tas-socjeta` konvenuta ghall-isfilz ta' l-*affidavits* hija michuda.”

Is-sentenza appellata.

B'sentenza tal-24 t'Ottubru, 2002 il-Prim Awla tal-Qorti Civili ddisponiet minn din il-vertenza, billi fi kliem l-istess sentenza “*wara li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuti, tikkundanna lil kull wahda mill-konvenuti Domino Holdings Limited, P.A.P.S. Limited, Razzett l-Abjad Limited, Clover Holdings Limited, Edrichton Estates Limited u One Sixth (Investments) Limited thallas lill-atturi parti minn sitta (1/6) tas-somma ta' tnax-il elf sitt mija u sebghin lira (LM12,670), jew elfejn mija u hdax-il lira u sebgha u sittin centezmu (LM2,111.67) kull wahda. L-ispejjes gudizzjarji ghandhom ihallsuhom l-istess sitt konvenuti f'ishma ndaqs bejniethom*” u dana wara li ghamlet is-segweni konsiderazzjonijiet:-

“Il-fatti li waslu ghal din il-kawza graw hekk:

“B'kitba privata tal-10 t'Awissu 1995 l-atturi kienu ntrabtu li jiksbu minghand *Edrichton Holdings Limited* li min-naha taghha ntrabtet li taghtihom bicca art f'Bugibba b'titolu ta' enfitewsi perpetwa. Ir-rigal kellu jkun ta' mitejn u tnax-il elf sitt mija u sebghin lira (LM212,670), li minnu l-atturi hallsu tnejn u tletin elf sitt mija u sebghin lira (LM32,670) akkont.

² **Mifsud versus Rizzo**, Qorti ta' l-Appell, 12 ta' Marzu 1984.

“B’kitba ohra tat-28 ta’ Novembru 1995 il-partijiet ftiehmu illi jhassru l-ewwel ftehim u illi ma ssirx l-ghotja ta’ art b’cens perpetwu. Dwar il-parti tar-rigal li kienet thallset akkont, il-kitba tghid hekk:

““In view of this resolution and rescission the company *Edrichton Holdings Limited* declares that it is refunding to the said appearers Joseph Portelli and his wife Anna Portelli who jointly receive the above mentioned sum of thirty-two thousand six hundred and seventy Maltese liri (LM32,670) and which sum is being paid to them as to six hundred and seventy Maltese liri (LM670) in cash and the balance of thirty-two thousand Maltese liri (LM32,000) by means of two bank drafts issued by *Mid-Med Bank Limited*, Saint Paul’s Street, Saint Paul’s Bay Branch, and bearing number zero zero eight six zero five (008605) for the sum of twenty thousand Maltese liri (LM20,000), and the other bearing number zero zero eight six zero nine (008609) for the sum of twelve thousand Maltese liri (LM12,000) and both bank drafts bearing today’s date and for which total sum the said spouses Portelli tender due receipt.

“L-atturi qeghdin ighidu illi d-*draft* ghal tnax-il elf lira (LM12,000) ghalkemm iggirawh ma haduhux u ma sarrfuhx; qeghdin ighidu wkoll illi l-hlas ta’ sitt mija u sebghin lira (LM670) fi flus kontanti ma sarx.

“Il-konvenuta, fit-tieni eccezzjoni taghha, qieghda tghid illi, ladarba l-kitba tghid illi l-hlas sar, u l-atturi ma humiex qeghdin ifittxu li jwaqqghu il-kitba minhabba simulazzjoni, ma jistghux iressqu l-provi kontra l-miktub.

“Dwar din it-tieni eccezzjoni, ghalkemm ma nghatax provvediment li specifikament jichadha, inghata provvediment fis-26 t’Ottubru 1998³ minhabba episodju li nqala’ waqt is-smiegh tal-kawza ghax il-konvenuta kienet talbet illi jitnehew mill-inkartament *affidavits* li bihom l-atturi riedu juru illi tassew illi l-hlas ma sarx, minkejja dak li

³ Foll. 90 et seqq.

tghid il-kitba. Il-qorti cahdet it-talba ghat-tnehhija ta' l-*affidavits* mill-inkartament kemm ghax il-prova kontra l-miktub tista' tinghata mhux biss fejn issir allegazzjoni ta' simulazzjoni, u wkoll – safejn l-eccezzjoni tolqot il-prova dwar jekk id-draft issarrafx – ghax ir-ricevuta nghatat mill-atturi mhux ghall-hlas ta' l-obbligazzjoni tal-konvenuta ghar-radd tad-depozitu izda ghall-ghoti ta' *bank draft* li ma hux hlas, bhal ma hu hlas l-ghoti ta' flus ta' valuta legali, izda huwa biss weghda ta' hlas.

“Ghal dawn ir-ragunijiet il-prova li riedu jaghmlu l-atturi setghet issir, u ghall-istess ragunijiet it-tieni eccezzjoni hija michuda.

“Nghaddu issa ghall-meritu tal-kawza, li huwa dwar jekk tassew l-atturi ma sarfux id-*draft* ghal tnax-il elf lira (LM12,000) u ma hadux sitt mija u sebghin lira (LM670) fi flus kontanti.

“L-attur xhed illi meta saret il-kitba ta' Novembru 1995 il-konvenuta kienet tatu zewg assenji bankarji, wiehed ghal ghoxrin elf lira (LM20,000) u iehor ghal tnax-il elf lira (LM12,000). Dak ta' ghoxrin elf lira (LM20,000) sarrfu izda dak ta' tnax-il elf lira (LM12,000) “ghal xi raguni jew ohra” ghalkemm iggirah hallieh warajh u baqa' ma sarrfux⁴.

“Dwar is-sitt mija u sebghin lira (LM670) fi flus kontanti xhed hekk:

““Fuq is-sitt mija u sebghin lira jiena ma kontx qed ninsisti ghax kont se nhallihom biex jaghmlu tajjeb ghall-ispejjes legali. Naghmilha cara pero` li jiena ma kontx fehemt li naghtihom dawn is-LM670 pero` ma kontx bi hsiebi ninsisti ghalihom. Illum pero` ninsisti ghalihom ukoll. Nghid li m'hu veru xejn li jiena rcevejt dawn il-flus kontanti

⁴ Ara l-affidavit ta' l-attur, fol. 138.

“Li d-*draft* ghal tnax-il elf lira (LM12,000) ma ssarrafx mill-attur xehditu wkoll rapprezentant tal-bank li qalet illi l-flus tqiegħdu fil-kont tal-konvenuta, mhux ta’ l-atturi⁵.

“Il-konvenuta ma hix qiegħda tichad illi l-atturi ma hadux il-flus; qiegħda tghid izda illi l-ftehim kien illi dawn il-flus kellha zzommhom hi bhala “*cancellation fees*”. Dan ma jirrizultax mix-xieħda izda min-nota ta’ osservazzjonijiet tal-konvenuta:

“.....dak il-*bank draft* magħmul għas-somma ta’ tnax-il elf lira (LM12,000) kien mahrug minnhom (i.e. minn *Edrichton Holdings Limited*) hekk kif ftieħmu fl-iskrittura tat-28 ta’ Novembru 1995, ingħata lil Joseph Portelli li halla d-debita ricevuta fuq l-istess skrittura, u Joseph Portelli *endorsed* l-istess *draft* u għaddieh lura lill-konvenuti precizament għaliex kien hemm ftehim bejniethom li dik is-somma flimkien ma dik ta’ sitt mija u sebghin lira maltija (LM670) tintradd lura lill-konvenuti bhala *cancellation fees* sabiex tkopri t-telf li kienu għamlu sabiex ikunu jistghu jittrasferixxu l-proprjeta` in kwistjoni lill-atturi⁶”

“Li sar dan il-ftehim dwar *cancellation fees*, izda, ma tressqet ebda xieħda u anzi il-ftehim tat-28 ta’ Novembru 1995 ighid illi d-depożitu kollu kellu jintradd lill-atturi u ma jsemmi xejn dwar *cancellation fees*.

“Ix-xieħda quddiem il-qorti turi illi l-atturi tassew illi ma hadux it-tnax-il elf sitt mija u sebghin lira (LM12,670) li skond il-ftehim kellhom jiehdu, u ma tressqet ebda xieħda li turi li kien hemm xi ftehim iehor li bis-saħħa tiegħu dawn il-flus kellha izzommhom il-konvenuta. Għalhekk it-talba ta’ l-atturi għar-radd tal-flus għandha tintlaqa’.

“Tifdal issa l-kwistjoni dwar min mis-socjetajiet successuri tal-konvenuta originali għandhom ibatu dan id-dejn tagħha.

⁵ Ara x-xieħda ta’ Rosalie Camilleri fis-seduta tad-9 ta’ Lulju 1997, foll. 41 et seqq.

⁶ *Fol. 59.*

“Ma ntwera li sar ebda att li jorbot lil terzi li bis-sahha tieghu is-socjetajiet successuri ghaddew lil xi wahda jew aktar minnhom id-dejn meritu tal-kawza, u ghalhekk id-dejn ghandu jinqasam bejniethom f'ishma ndaqs.”

L-appell tas-socjetajiet konvenuti.

Is-socjetajiet konvenuti, successuri tas-socjeta` Edrichton Holdings Limited, hassew ruhhom aggravati kemm bid-digrieti tat-30 ta' Ottubru, 1997 u tas-26 ta' Ottubru, 1998 kif ukoll bis-sentenza fuq riportata u ghalhekk b'rikors ipprezentat fit-13 ta' Novembru, 2002 talbu li, ghar-ragunijiet hemm moghtija, din il-Qorti tirrevoka l-istess u b'hekk filwaqt li tisfilza l-affidavits presentati mill-atturi u tippermetti l-affidavits presentati mill-konvenuti, tichad it-talbiet tal-istess atturi bl-ispejjes taz-zewg istanzi kontra l-atturi.

L-atturi appellati intavolaw risposta fit-23 ta' Jannar, 2003 fejn talbu li s-sentenza appellata tigi kkonfermata bl-ispejjes taz-zewg istanzi kontra s-socjetajiet konvenuti appellanti.

Ir-rikors ta' appell tas-socjetajiet konvenuti jelenka erba' aggravji, tnejn fir-rigward tad-digrieti imsemmija u tnejn fil-konfront tas-sentenza appellata. Dawn l-aggravji sejrjn jigu kunsidrati separatament.

Ikkunsidrat:

Fl-ewwel aggravju li jolqot id-digriet tat-30 ta' Ottubru 1997 jinghad espressament hekk:

“Illi fl-ewwel lok id-digriet ta' l-ewwel Onorabbli Qorti tat-30 ta' Ottubru 1997 b'liema gie ordnat l-isfilz ta' l-affidavits ipprezentati mill-konvenuti kien irregolari ghax kellu kull dritt il-konvenut f'dak il-mument li jirreplika ghall-provi gja maghmula mill-attur b'affidavits ohra biex anke meta l-Qorti taghti provediment ikollha quddiemha l-posizzjoni guramentata tal-istess konvenuti. Inoltre anke jekk f'dak il-mument kienu inattizi l-Qorti xorta wahda messha ammetiethom biex b'hekk ikun hemm anke l-provi tal-konvenuti. Huwa sintomatiku li wara dawn l-affidavits ma

kienx hemm provi sinjifikattivi ohra tal-partijiet. Ghalhekk anke b'sens ta' bilanc il-Qorti jmissa, bir-rispett kollu ppermettiet il-presentata ta' dawk l-affidavits."

Fis-27 ta' Ottubru, 1997 is-socjeta` Edrichton Holdings Limited intavolat Nota fir-Registru tal-Qorti li biha ddikjarat li kienu qed jigi esebiti zewg affidavits wiehed ta' Anthony Demajo u iehor ta' Pascal Demajo. B'digriet tat-30 ta' Ottubru 1997 l-ewwel Qorti ordnat li d-dokumenti esebiti bl-imsemmija nota jitnehhew mill-inkartament u dana wara li qalet hekk: "*Rat illi l-kawza hija differita sabiex jinghata provvediment u ghalhekk ma hux il-kaz li f'dan l-istadju jitressqu aktar provi.*" Biex wiehed jifhem ir-ragunament ta' l-ewwel Qorti trid issir riferenza ghal dak li gara qabel din id-data:

a) Fl-udjenza tas-27 ta' Gunju, 1996 insibu li "Dr Herrera (ghall-atturi) talab u gie awtorizzat jipprezenta x-xhieda tieghu bl-affidavit."

b) Fl-udjenza tat-30 ta' Mejju, 1997 il-kontro parti nghatat kopja ta' dawn l-affidavits li kellhom jigu prezentati fir-Registru dak inhar stess. Dak inhar il-kawza ghalhekk thalliet "*sabiex isir il-kontro-ezami u sabiex jinstema' x-xhud rapprezentant tal-Mid-Med Bank.*"

c) Fl-udjenza tad-9 ta' Lulju, 1997 l-imsemmija affidavits gew prezentati seduta stante billi "*ma kienux ipprezentati regolarment*" u fl-istess udjenza il-Prof Refalo ghas-socjeta` konvenuta (allura Edrichton Holdings Limited) "*jitlob illi dawn l-affidavits jigu sfilzati billi huma ntizi li jaghmlu prova kontra dak li hemm miktub.*" Fl-istess okkazzjoni l-istess Prof Refalo talab "*illi jinghata provvediment dwar it-talba tieghu ghall-isfilz ta' l-affidavits ta' l-atturi qabel ma jressaq ix-xhieda tieghu sabiex ikun jista` jirregola ruhu dwar hekk.*"

Minn dan jidher car li kienet l-istess socjeta` konvenuta li, f'dak li stadju tal-kawza, hasset li ma ghandhiex tressaq provi. Il-Qorti, fic-cirkostanzi, kienet gustifikata li tordna l-isfilz tal-affidavits billi, fl-ewwel lok il-provvediment mitlub mis-socjeta` konvenuta ma kienx jinnessita provi taghha; inoltre l-istess socjeta` konvenuta ddikjarat li ma kenitx ser tipprezenta provi f'dak l-istadju u finalment ma kienet saret ebda talba ghall-presentata tal-affidavits tal-konvenuti. Jekk is-socjeta` konvenuta dehrilha li ghandha

tipprezenta l-provi tagħha wara id-digriet tas-26 ta' Ottubru, 1998 dwar ic-cahda tat-talba għall-isfilz tal-affidavits ta' l-atturi, din kellha kull opportunità li tagħmel dan u b'hekk kien jigi reintegrat dak il-bilanc li issa s-socjeta` konvenuta qed tghid li gie nieqes fil-konfront tagħha. Dan l-aggravju għalhekk jidher mhux gustifikat.

Ikkunsidrat:

It-tieni aggravju jirrigwarda d-degriet tas-26 ta' Ottubru, 1998, b'liema l-Qorti ppermettiet li l-atturi jgiebu prova kontra l-miktub. Fir-rikors ta' l-appell f'dan ir-rigward jinghad espressament hekk:

“F'dan ir-rigward il-kliem tal-ligi huwa car. Lis-skrittura tammonta u hija ricevuta ta' pagament magħmul. Il-modalita` tal-pagament hija kompletament irrilevanti għat-test ta' dik l-ircevuta. Jigi sottomess bir-rispett li l-ewwel Onorabli Qorti ma kienitx korretta meta ppermettiet li jsiru tali provi mill-attur. Dak li kien qieghed jagħmel l-attur huwa li jinficja l-ircevuta minnu stess rilaxxjata meta fic-citazzjoni tieghu ma kien hemm l-ebda talba f'dan is-sens. Fic-citazzjoni tieghu l-attur jillimita ruhu biex jitlob biss dikjarazzjoni li huwa kreditur tas-socjeta` konvenuta u kundanna hlas u b'l-ebda mod ma jitlob li l-ircevuta tigi għall-xi raguni dikjarata nulla jew simulata. Għalhekk f'tali cirkostanzi dawk il-provi ma kellhomx jigi ammessi.”

F'dan ir-rigward issir referenza għall-verbal ta' l-udjenza tad-9 ta' Lulju, 1997, hawn fuq gja imsemmi, fejn b'risposta għat-talba għall-isfilz tal-affidavits ta' l-atturi insiebu hekk: *“Dr Jose` Herrera għall-atturi jirrileva illi fil-fatt il-kawza odjerna b'ebda mod ma hi immirata biex tannulla l-iskrittura, anzi l-premessi tac-citazzjoni jikkonsistu fil-fatt illi l-attur isostni li ma giex implimentat dak pattwit fl-istess skrittura u li l-provi li huwa ressaq huma appuntu provi fuq dan.”* Minn ezami tac-citazzjoni din il-Qorti tikkondividi din is-sottomissjoni tad-difensur tal-atturi u b'hekk tiddikjara li dan l-aggravju mhux gustifikat.

Ikkunsidrat:

It-tielet aggravju tal-konvenuti appellanti jikkoncerna l-mertu proprju tal-kawza. F'dan ir-rigward qed jigi ribadit dak li gie eccepit fin-nota tal-eccezzjonijiet tas-socjeta` Edrichton Holdings Limited u cioe` li l-iskrittura tat-28 ta' Novembru 1995 hija prova tal-pagament li sar mill-istess socjeta` lill-atturi u li ma setghet ingiebet ebda prova kontra dan bil-mod kif inhi redatta ic-citazzjoni.

Din il-Qorti tosserva li skrittura ghandha tinqara u tigi interpretata fit-totalita` taghha u wiehed ma jistax jaqbad biss parti mill-istess skrittura u juzaha ghall-iskopijiet tieghu. Minn qari tal-iskrittura tat-28 ta' Novembru 1995 jidher car li l-intenzjoni tal-partijiet kienet li, ghal kull fini u effett tal-ligi, jigi rexiss il-konvenju tal-10 ta' Awissu, 1995 li permezz tieghu s-socjeta` konvenuta kienet obligat ruhha li tikkoncedi in subenfitewsi perpetwa l-art hemm imsemmija bil-benefikati eretti fuqha versu l-prezz ta' LM212,670 li minnhom kienet thallset mill-atturi bhala depositu is-somma ta' LM32,670.

Billi l-ammont imhallas fuq il-konvenju kien hekk imhallas bhala depositu, din ir-rexissjoni kienet necessarjament timponta r-rifuzjoni lill-atturi tad-depositu minnhom hekk maghmul. In effetti fl-istess skrittura jinghad espressament hekk: *"In view of this resolution and rescission the company Edrichton Holdings Limited declares that it is refunding to the said appearers Joseph Portelli and his wife Anna Portelli who jointly receive the above mentioned sum of thirty two thousand six hundred and seventy Maltese lira (LM32,670)"* Ghalhekk l-ghan tal-imsemmija skrittura kien dupplici u cioe` fl-ewwel lok li jigi rexiss il-konvenju hawn fuq imsemmi u fit-tieni lok li tigi rifiuza s-somma imhallsa akkont tal-prezz. Fl-istess skrittura ma nsibu ebda ftehim jew kondizzjoni ohra kif qed jigi allegat mill-konvenuti dwar xi pagament lura ta' parti mill-ammont hekk rifiuz. Tant hu hekk li *in calce* ta' l-istess skrittura jinghad hekk: *"Finally in view of this resolution and rescission, all the parties hereby declare that they have no other reciprocal obligations arising from the said preliminary agreement and they are granting to each other full and complete acquittance (quittanza assoluta)."* Is-socjeta` konvenuta b'dan il-mod ma

irrizervat ebda drittijiet favur taghha u kellha tara li l-atturi odjerni jiehdu lura l-flus li hallsu.

Is-socjeta` konvenuta ma giebet ebda prova in sostenn ta' dak li gie rilevat fin-nota ta' osservazzjonijiet taghha jew fir-rikors ta' l-appell u ghalhekk kull ma kellha taghmel l-ewwel qorti, kif effettivament ghamlet, kien li tistabilixxi jekk fir-realta` l-atturi kienux verament irceview lura l-ammont intier li huma kienu hallsu bhala depozitu. Mill-provi jirrizulta ampjament li l-pagament ta' LM12,670 ma kienx wasal ghand l-atturi u li, konsegwentement l-obbligazzjoni assunta fl-iskrittura tat-28 ta' Novembru, 1995 ma kinitx attwata u ghalhekk it-talba kif proposta kellha tigi akkolta. Dan l-aggravju ghalhekk mhux gustifikat.

Ilkunsidrat:

L-ahhar aggravju tal-konvenuti appellanti jikkoncerna r-ripartizzjoni tad-debitu bejn id-diversi socjetajiet. Gara li fil-mori tal-kawza l-assi tas-socjeta` konvenuta u cioe` Edrichton Holdings Limited gew spartiti bejn sitt socjetajiet ohra u l-istess Edrichton Holdings Limited giet likwidata.

Is-socjetajiet li illum huma konvenuti fil-kawza intavolaw noti ta' l-eccezzjonijiet divergenti fir-rigward tal-posizzjoni taghhom *qua* legittimi kontraditturi ta' l-atturi u minkejja talba tal-Qorti biex dawn jindikaw minn mis-socjetajiet hi jew huma successuri ma tressqet ebda prova f'dan ir-rigward. L-unika dokument li jista' jixhet xi dawl fuq din il-kwistjoni huwa l-kuntratt tat-13 ta' Awissu 1998 in atti Nutar Pierre Attard, liema kuntratt gie ezebit mill-atturi. Dan il-kuntratt li permezz tieghu saret l-ispartizzjoni tal-assi gja appartenenti lis-socjeta` Edrichton Holdings Limited jindika li l-fond mertu tal-konvenju bejn l-atturi u Edrichton Holdings Limited gie assenjat lil Domino Holdings Limited. B'dana kollu l-istess kuntratt ma jghid xejn dwar id-debiti tas-socjeta` madre jew dwar xi proceduri fil-qorti bhal dawk sotto ezami. L-ewwel qorti ghalhekk kienet korretta meta, fl-assenza ta' provi konkreti, zammet lis-socjetajiet kollha konvenuti

Kopja Informali ta' Sentenza

responsabbli fil-kwota rispettiva taghom vis-à-vis l-atturi.
Dan l-aggravju ghalhekk ukoll mhux gustifikat.

Ghar-ragunijiet fuq moghtija l-appell interpost mill-konvenuti qed jigi michud u d-digrieti u s-sentenza appellati kkonfermati bl-ispejjes ta' din l-istanza kontra s-socjetajiet konvenuti appellanti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----